

EN TOCH IS OOK DE NACHT NIET UITZICHTLOOS ZOLANG ER SNEEUW LIGT

(Herman de Coninck)

"El día es bello, la noche es sublime." Emmanuel Kant

Lange tijd bleef de nacht artistiek voorbehouden voor muzikanten en toneelspelers.
Lange tijd bleef de nacht wat verborgen terrein voor de lichtschrijvers.

Niet alleen de technologie, maar zeker ook de eigenaardigheid van de nacht, de eigenzinnigheid van de nacht, de koppigheid van de nacht dreef hen uiteindelijk toch op pad. Om beelden te maken in, van en met de duisternis. Zo werd ook voor fotografen de nacht een speeltuin voor het sublieme, vaak met voorzichtigheid in beeld gebracht. Een voorzichtigheid die getuigt van respect voor de duale associaties van de nacht: dood versus leven, licht versus donker, einde versus begin, zichtbaar versus onzichtbaar.

De nacht, tussen-plaats, tussen-tijd, waar je als bezoeker van de expo binnen kan dringen via de poëtische toegangspoort *Insomnia* van Luuk Gruwez. Erachter bevindt zich het werk van 9 fotografen die elk op een eigengereide manier het schemer, de duisternis, het knisperende licht van de nacht ver-beeld-en.

Sommige fotografen, zoals Iwert Bernakiewicz, gaan letterlijk op de loop tijdens de nachtelijke uren. Ook Nele Van Canneyt trekt er graag op uit tijdens de lichtarme uren, op zoek naar het onuitgesproken dat daar blijft zweven. De nachtelijke ongrijpbaarheid aan sich vormt de setting voor de iconografische en gelaagde beelden van het duo memymom. De Kroatische fotografe Olag Karlovac onderzoekt op het moment van het vallen van de nacht naar de eigenheid van deze boeiende schemerzone. Diezelfde poëtisch suggestieve beeldenkracht vinden we ook in het werk van Jean Godecharle en Elisabeth Waltregny. Het werk van Dieter De Lathauwer en Cato Van Rijckeghem verbindt de nachtelijke episfeer met maatschappelijke dag(dagelijkse) themata. De fotoreeks 7 van Koen Broos heeft niet alleen een utopische titel (*Finally lost*) maar is ook de ultieme fotografische weergave van deze expo omdat Koen in zijn oeuvre een continue zoektocht opzet naar de betekenisragen van puur licht aan sich, ontdaan van representatieve interpretaties.

Deze beelden gaan in de expo in dialoog met tekst- en audiofragmenten van Lord Byron, Dylan Thomas, Seamus Heaney, Patti Smith, John Cale, The Moody Blues.

Curator van de expo is Gerhard Verfaillie. Hij studeerde Germaanse Filologie en Theaterwetenschappen. Hij volgde fotografie aan de Kortrijkse Academie en combineert zijn interesses voor podiumkunsten en fotografie in zijn werk. Hij is momenteel verantwoordelijk voor de lens-based media programmering in cultuurcentrum Hasselt.

INSOMNIA

Het net geschreven en nog ongepubliceerde gedicht *Insomnia* van **Luuk Gruwez** vormt inhoudelijk en visueel de toegang tot deze nachtelijke expo.

Luuk Gruwez (Kortrijk), woont sinds 1976 in Hasselt. Luuk brak door met de dichtbundel *De feestelijke verliezer* (1985) en publiceerde sindsdien talloze dichtbundels die algemeen enthousiast onthaald werden en vaak bekroond. In 2009 ontving hij de Herman de Coninck Publieksprijs. Met onder meer zeven gedichten in het *Groot Verzenboek* van Jozef Deleu, acht in Komrij's *Nederlandse poëzie van de 19de t/m de 21ste eeuw* en zeven in *De Nederlandse poëzie van de twintigste en eenentwintigste eeuw in 1000 en enige gedichten* van Ilja Leonard Pfeijffer geldt Gruwez als een van de meest gebloemleesde dichters in het Nederlandse taalgebied. Eind 1998 verscheen in de prestigieuze reeks Privé-domein *Het land van de wangen*, met in 2020 zijn pendant *Het land van de handen*.

DEELNEMENDE FOTOGRAFEN

Cato Van Rijckeghem

Cato Van Rijckeghem (°1996) woont en werkt in Gent. Ze studeerde af aan KASK School of Arts in Gent. Ze zoekt naar haar persoonlijke manier om documentair werk te maken, het liefst vanuit een verhaal dat dicht bij haarzelf ligt.

In het project *Nan* portretteert ze haar jongere zus, die als baby uit China werd geadopteerd. Ze wordt geportretteerd terwijl ze de dingen doet waar ze van houdt, omringd door de mensen van wie ze houdt. Dat narratief werd later verder uitgediept in een nieuwe reeks, *Yao*, die ook over vier andere meisjes gaat. Ze hebben een gelijkaardige geschiedenis: ze zijn op straat achtergelaten in China. In *Our life is full of sunshine* onderzoekt ze de oorzaak van deze adopties: de één-kind-politiek in China. De fotografe focust op het gedeelde verhaal van jonge vrouwen die tijdens het beleid zijn geboren, opnieuw vanuit een persoonlijke benadering. De reeks bestaat

uit intieme portretten en atmosferische foto's, aangevuld met propagandastills, teksten uit brieven en een audiofragment.

The song of love drifts in the wind,
Our hearts fly to the distance,
Look at that beautiful revolutionary ideal.
Contribute youth and strength to the motherland.
Dear people, go hand in hand, go hand in hand,
Our life is full of sunshine and full of sunshine.

Deze regels komen uit een lied dat in de jaren tachtig werd gebruikt om de Chinese bevolking met family planning te laten kennismaken. De één-kind-politiek werd verondersteld een oplossing te zijn voor een bevolkingsprobleem, maar het veroorzaakte op zijn beurt meer problemen.

www.catovanrijckeghem.com

Iwert Bernakiewicz

Iwert Bernakiewicz (Hasselt), opgeleid als architect, combineert beelddenken met twee decennia ervaring in architectuurontwerp en onderwijs. Hij verweeft deze passies in fotografie en miniatuursculptuur en is gefascineerd door schoonheid in het gewone en toevallige. Zijn artistieke werk daagt onze waarneming uit, dikwijls staat zijn directe omgeving centraal.

OCO/ nightwalks*: Obsessief Compulsief Observeren. Nachtelijke plekken en momenten bieden zichzelf op een subtiele, vanzelfsprekende en toch onverwachte wijze aan door simpelweg aanwezig te zijn op een bepaalde plaats in tijd en ruimte, dansend met de camera. Deze ontdekkingstochten van toeval voelen erg levend, waarnemend in alle eenvoud. Ze tonen een anderswereld die samenvalt met de onze. Dingen treden uit hun rol en staan even in de schijnwerpers, als stille getuigen van onze menselijke regeldrift. Schoonheid verschuilt zich overal.

Terrain Vague. Buiten de culturele, sociale en economische circuits van het menselijk leven ontstaan ambigue ruimten tussen natuur en cultuur, niettemin onontkoombaar met ons verbonden. Mogelijke toekomst: leeg, vrij, opstandig, heftig, spontaan, toevallig, droombaar, kansrijk.

www.ibcz.be

Jean Godecharle

De Brugse fotograaf Jean Godecharle werkt gedurig en op een eigengereide manier aan de ontwikkeling van zijn beeldenatlas. Recent was zijn werk te zien in Watou, Concertgebouw Brugge, Morbee Gallery Knokke-Heist en op de Internationale Fotobiennale Oostende.

Over zijn manier van werken schrijft Jean: "De manier waarop ik werk en waar ik, ondermeer door mijn opnames te maken met een erg beperkte camera, bewust voor kies, houdt in dat ik alleen kan vermoeden hoe het uiteindelijke beeld er zal uitzien. Hoe het er zou kunnen uitzien. Ik maak mijn foto's tijdens wandelingen omdat het tempo daarvan mij toelaat om erg aandachtig te zijn en te kijken. Ik ga op zoek naar menselijke ingrepen in zowel het natuurlijke als het (ver)stedelijk(t)e landschap. De inherente littekens, groot of klein, mooi of lelijk, duidelijk of verborgen, afstotelijk of geïntegreerd, worden gefotografeerd maar niet met de bedoeling om ze als zodanig te tonen. Ze worden de ondertoon van de beelden, de onderliggende sfeer maar niet het beeld zelf. In de selectie van de opnames die uiteindelijk worden afgewerkt en in de manier waarop dat gebeurt, wordt die intentie nog versterkt. In het beste geval zijn de resulterende beelden abstract en de onderwerpen onherkenbaar of zelfs onzichtbaar. Daardoor rest er, ook voor degene die de uiteindelijke werken bekijkt, enkel een gevoel, een eigen invulling, een vermoeden."

www.jeangodecharle.com

Koen Broos

"Het loslaten van wat je al weet en kent. Anders kijken en niet weten waar je uitkomt."

Koen Broos (*1972) woont in Antwerpen. Van meet af aan specialiseerde hij zich in schrijversportretten en theaterfotografie. Hij werkt met en voor o.a. compagnie de koe, Inne Goris, Sidi Larbi Cherkaoui/EASTMAN, Toneelhuis, KVS, theater Zuidpool, Transparant, LOD, e.a. Ook was en is hij actief als licht- en setdesigner voor Grandelavoix, Inne Goris, Vlaamse Opera, het paleis en LOD. Zijn fotowerk was eerder te zien in (o.a.)

Flachlandfestival Berlijn, Workplace Antwerpen, ELIM Art Kapellen, CC Mechelen, Antwerp Photo, Iconobelge expo 2018.

Zijn werk in DE NACHT refereert naar de *reeks 7 / Finally Lost*: "Het echte onderwerp is licht. Hoe donkerder de foto's, hoe duidelijker dat wordt. De duisternis maant tot stilte, tot concentratie. Datgene wat nog te ontwaren is, is dat enkel bij de gratie van glans en reflectie veroorzaakt door een streling van het licht. Het licht, dat op haar beurt enkel kan schitteren door de aanwezigheid van banale dingen die op hun beurt een beetje van haar schoonheid en kracht mogen lenen. Een mystiek evenwicht waarvan Koen Broos de onontkoombare getuige is." (Lise Lotte ten Voorde, november 2018)

www.koenbroos.be

memymom

Met een krachtig statement als *Somewhere Under the Rainbow* (2016-2021), houdt het Belgische moeder-dochter kunstenaarsduo memymom (Marilyn Coolens & Lisa De Boeck), de toeschouwer een spiegel voor. Dat lijkt op het eerste gezicht toegankelijk, kleurrijk en oogstrelend, tot de angels en plot twists de aandacht van de kijker vangen: there's more than meets the eye.

Diep onder de indruk van politieke tendenzen die een groter wordende onrechtvaardigheid en repressie in de hand dreigen te werken, reageert memymom scherp op wat ze hebben zien gebeuren. Vanuit een honger naar mededogen spreekt dit werk de toeschouwer zeer persoonlijk aan, nauwelijks verholen oproepend tot betrokkenheid en verzet. Daarvoor creëert het duo, dansend op de soundtrack van donkere tijden, hedendaagse archetypen die nooit karikuraal worden. Zoals alles in de werkelijke wereld met elkaar verweven is, zo vormen de verschillende personages en situaties uit de verschillende foto's 'buiten beeld' connecties, en samen vertellen ze een krachtig verhaal. Dat doen ze in een indrukwekkende, eigenzinnige iconografie die memymoms volstrekt eigen beeldtaal sterk verrijkt. Hiervoor nam memymom in Brussel dystopische scènes op met 'the others'.

www.memymom.com

Nele Van Canneyt

Nele Van Canneyt (Kortrijk) maakt fotografisch werk waarin ze haar droomwereld projecteert op de realiteit. In haar niet-geënceneerde beelden speelt vaak de relatie tussen de innerlijke ervaringswereld van de mens en de zichtbare wereld. Schijnbaar banale beelden worden geladen met betekenis en trekken de kijker mee in een verstilde droomwereld.

De fotografe gaat op zoek naar het subjectieve, het ondoordringbare, het onuitgesproken, en vindt deze belevingswereld op onverwachte plekken, vaak 's nachts. Momenteel toont ze een ontwakende wereld die tegelijk ondoordringbaar blijft, waardoor de toeschouwer met vragen achterblijft.

'*Art is not what you see, but what you make others see.*' (Georgia O'Keeffe). Haar series lopen steeds in elkaar over. De betekenis van de individuele beelden hangt af van de beelden waarmee ze gecombineerd wordt.

Begin 2021 stelde Nele Van Canneyt tentoon met de solotentoonstelling *Binnenland/Inner land/'Interieur' du pays* in het Arentshuis, Musea Brugge. Recentelijk verscheen ook haar boek over de nacht *As if the day never existed*. Twintig beelden uit haar boek werden tijdens het Fotofestival 'Les Rencontres Internationales de la Photographie en Gaspésie' in 2021 gepresenteerd in Canada.

www.nelevanconneyt.com

Olga Karlovac

De zwart-wit foto's van de Kroatische fotografe Olga Karlovac ademen een haast ongrijpbare wereldsfeer uit. Door haar lens vormen de Kroatische steden Zagreb en Dubrovnik een mysterieuze wereld in onscherpe contouren waarin eenzame 'wanderers' hun weg lijken te zoeken. Haar foto's resoneren een melancholische schoonheid die de kijker uitnodigen om, als een metgezel en compagnon-de-route, eenzelfde poëtische zoektocht te ondernemen.

Olga Karlovacs werk reflecteert een unheimichheid, een wereld van schaduw, duister, regen, mist waarin we, geportreerde, fotografe en toeschouwer, onze eigen weg moeten vinden.

De camera is voor Olga Karlovac als een kosmische antenne waarmee ze een wereld verbeeldt die zich situeert tussen de impressionistische realiteit en zoveel verborgen lagen daarachter die we zelf vaak niet of nauwelijks

waarnemen. Op deze manier suggereren haar foto's veel meer dan ze effectief laten zien.

De foto's in de expo werden opgenomen in de drie fotoboeken die ze inmiddels in eigen beheer publiceerde: *Before winter*, *The disarray* en *Escape*.

Haar werk werd in heel wat internationale fotomagazines opgenomen en ze stelde eerder tentoon in Amsterdam, Parijs, Londen en New York. In het najaar van 2021 presenteerde CCHA haar werk voor het eerst in België.

www.olga-karlovac-photography.com

Elisabeth Waltregny

Elisabeth Waltregny (Luik) studeerde fotografie aan Saint-Luc Liège Ecole Supérieure des Arts en behaalde ook een master Taal en Letterkunde aan de Luikse universiteit. Haar fotowerk werd eerder tentoon gesteld in Duitsland, Portugal, Engeland, Frankrijk en in Wallonië. In 2017 publiceerde ze het fotoboek *Ali e t o loss* en in 2018 verscheen vervolgens *Entre-lieux*.

“De foto's van Elisabeth tonen het doel van elke dichter, laat staan dat van elke fotograaf: de lezer een rijke ervaring geven van iets dat we misschien keer op keer hebben gezien, maar nooit helemaal op deze manier. Er is een intrigerende evenwichtsoefening vastgelegd in elk afzonderlijk beeld: tussen wat we zien, wat we denken te kunnen zien en wat we zouden kunnen hebben gezien. Tussen iets dat zeker is waargenomen en iets of iemand die we zijn tegengekomen. Tussen de wereld die we denken te kennen en de plotselinge mogelijkheid van verandering. De keuzes die zijn gemaakt in opnamehoek, compositie, stilte, beweging en verscheidenheid aan textuur, geven deze scènes allemaal een angstaanjagende en onvermoeibaar boeiende sfeer. We krijgen net genoeg details en ongebruikelijke perspectieven voor een gedicht, maar er wordt ook voldoende informatie geïmpliceerd buiten het kader om de hele geïsoleerde scène tot een verhaal te openen. Elisabeth heeft een intuïtief en vaardig begrip van fotografie en waar het haar keuze van onderwerpen en instellingen kan brengen. Maar het is de manier waarop ze dit cadeau met een scherp oog op de zijwegen combineert tot verhalen dat deze foto's onderscheidt.” (Jane Monson, University of Cambridge)

www.elisabethwaltregny.com

Dieter De Lathauwer

Dieter De Lathauwer (Gent) is een fotograaf die beweegt op de grens tussen ratio en emotie, tussen document en poëzie. Hij studeerde af in 2005 af aan de Academie voor Kunstfotografie in Gent na zijn master als bouwkundig ingenieur. Hij heeft verschillende solo- en groepstentoonstellingen gehad, voornamelijk in België, maar ook in het VK, Frankrijk, Polen en in Japan.

Zijn boek *I loved my wife* werd in 2016 winnaar van de Unseen Dummy Award, werd genomineerd voor de Arles Photobook Award en eindigde in verschillende internationale lijsten van Best Photobooks of 2017, b.v. van de Kassel Photobook Award.

Als kunstenaar houdt hij ervan om specifieke plaatsen visueel te verkennen die zijn gekozen op basis van problemen in onze samenleving en geschiedenis. Voorbeelden zijn het doden van mensen om de sociale zekerheid te redden, donker toerisme, het verdringen van nachtclubs, economische crisis, enz.

In deze installatie/reeks focust Dieter De Lathauwer op de plekken waar het exuberante nachtleven heerst(e): discotheken en clubs. Hier documenteert hij een brokje nachtcultureel erfgoed door de gebouwen zelf te integreren in hun dag(elijkse) omgeving.

www.dieterdelathauwer.com